

EFOP-2.2.0-16-2016- 000008

PSZICHIÁTRIAI ÉS ADDIKTOLÓGIAI GONDOZÓHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE

Farmakológia- Anxiolítikumok

Orvosi továbbképzés tananyaga

SZERZŐ:

Dr. Andrásy Gábor

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

- Nem benzodiazepin receptoron hatók (heterogén csoport)
  - Buspiron
  - Hidroxizin
- Benzodiazepin receptoron hatók
  - Benzodiazepinek
    - Benzodiazepin terápia indikációs köre
    - Benzodiazepinek hatása
    - Benzodiazepinek mellékhatása
    - Benzodiazepinek és terhesség
  - Nem benzodiazepinek (Z-szerek)

Anxiolítikumok - buspiron

- Indikáció: szorongásos állapotok, depressziós tünetekkel/nélkül
- BDZ-ről átállás elővigyázatosan
- Lassú hatás – 1-2-4 hét
- Addiktív potenciálja gyakorlatilag nincs
- 5-HT_{1A} rec. parciális agonista
- CYP3A4

Anxiolítikumok - buspiron

- Terhesség: nem javasolt
- Szoptatás: nem ajánlott

Hidroxizin

- Indikáció – szorongásos tünetek
- Alkohol dehidrogenáz, CYP3A4/5
- Fő metabolit: cetirizin
- H1 agonista, 5-HT_{2A}, D₂, α₁-adrenerg rec. gyenge antagonist
- Alkoholal NEM

Hidroxizin

- Terhesség- nem javasolt, anyai < magzati plazma cc.
- Szoptatás – kontraindikált

Metabolizmus, interakciók

cyp	szubsztrát	inhibítorok	induktorok
CYP3A4	Alprazolam Midzolam Temazepam Triazolam Zaleplon Zolpidem	Azol antifungalis Macrolidek Amiodaron Diltiazem Verapamil Proteáz Inhibitorok	Karbamazepin Phenobarbital Phenytoin Rifampin
CYP 2C19	Diazepam	Omeprazol Oxcarbazepine Topiramate	Dexamethasone Phenobarbital Phenytoin Rifampin
UGT	Lorazepam Oxazepam		Lamotrigin Phenobarbital Phenytoin Rifampin

Benzodiazepinek metabolizmusa

Hatóanyag	eq	Tmax (óra)	enzimek	T1/2 (óra)	Vizelet (nap)
Diazepam	5mg	0.5-2	CYP 2C19 CYP 3A4	20-80 (60)	10-30
Alprazolam	0.5mg	1-2 (SR 5-11)	CYP 3A4	12-16	5
Clonazepam	0.25mg	1-4	CYP 3A4 NAT2	30-40	5
Oxazepam	15mg	2-4	UGT2B15 UGT1A9 UGT2B7	5-20	5
Temazepam	15mg	1	UGT2B7 UGT2B15 2C19 3A4	7-11 (8)	1-4
Lorazepam	1mg	0.5-3 (2)	UGT2B15	10-20 (12)	5
Chlordiazepoxid	25mg	2-4	CYP3A4	5-30	
Midazolam	5mg	0.5	CYP3A4	1-4 óra (2.5)	0.5-2

Z-szerek metabolizmusa

hatóanyag	eq	Tmax	enzimek	t1/2	vizelet
zolpidem	20mg	1-2óra	CYP3A4, CYP2C9, CYP2D6, CYP2C19	2.5 óra	1-3 nap
zaleplon	20mg	1 óra	CYP3A4 Aldehyd oxidáz	1-2 óra	
zopiclon	15mg	1-2 óra	CYP2C8 CYP3A4	5-6 óra	3 nap

Benzodiazepinek pszichiátriai indikációi

- Szorongásos állapotok, hangulatzavarokkal járó szorongásos állapotok, alvászavarok ÁTMENETI kezelése.
- Megvonásos (pl. alkohol, opiát, benzodiazepin) állapotok kezelése (mely természetesen ÁTMENETI)

Benzodiazepin hatás

- GABA - KIR gátló neurotranszmitter
- A transzmissziót fokozó szerek a neuron aktivitást csökkentik
- Alfa-alegység – benzodiazepin kötőhely

Benzodiazepin hatás

- GABA-A receptor alloszterikus modulátorai
- a GABA - erg neurotranszmissziót serkentő szerek
  - anxiolitikus
  - szedatohipnotikus
  - görcsgátló
  - izomrelaxáns
  - anesztetikus

„Z” - szerek

- benzodiazepin receptoron ható nem benzodiazepinek: zopiclon, zolpidem, zaleplon
- altatók

Benzodiazepinek pszichiátriai indikációi

- Szorongásos állapotok, hangulatzavarokkal járó szorongásos állapotok, alvászavarok ÁTMENETI kezelése.
- Megvonásos (pl. alkohol, opiát, benzodiazepin) állapotok kezelése (mely természetesen ÁTMENETI)

Bdz benzodiazepin-receptoron ható szerek osztályozása hatástartam és potenciál szerint

t_{1/2}	Nagypotenciál (<10mg)	Kispotenciál (>10mg)
Rövid (t_{1/2} : 5-15óra)	alprazolam lorazepam	temazepam oxazepam
Hosszú (t_{1/2}>40 óra)	clonazepam	chlordiazepoxid diazepam
Ultrarövid (t_{1/2}<5 óra)	midazolam	

Mellékhatások

- Szédülés, konfúzió, remegés, koordinációs zavarok, látászavar, levertség, fejfájás, dizarthria, olykor paradox hatások (nyugtalanság, álmatlanság, agitált viselkedés, liberált vielkedés)
- Tolerancia, addikció, demencia
- KIR depresszánsaival való egyidejű szedés a hatást potencírozhatja
- Nagy mennyiségben légzésdepresszió, melyet alkohol ill. egyéb szerek potencírozhatnak

Figyelmet igényel

- KIR depresszánsaival való egyidejű szedés
- Idős kor
- Tolerancia, addikció
- Demencia

Terhesség, szoptatás

- Első trimeszterben velőcső záródási problémák szájpad-, ajakhasadék
- Harmadik trimeszterben főként a „lusta babák” ill. floppy infant szindróma (nagy dózisosok esetén)
- Magzati addikció ill. újszülöttkori megvonás valószínűsége nő
- Az anyatejbe kisebb-, nagyobb mértékben átkerül

Terhesség, szoptatás - Összefoglalás

- Teratogén
- Terhesség - ajánlottan kerülendő
- Felvilágosítás, közös döntés!
- Rövid féléletidejű szereket preferáljuk
  - a lehető legkisebb dózisban
  - a lehető legrövidebb ideig

Benzodiazepinek - összefoglalás

- A lehető legrövidebb ideig
- A lehető legkisebb dózisban
- Szedés monitorozása (abúzus)
- Nem benzodiazepin szerek preferálása
- Hosszabb hatástartamú szereket adjunk ritkábban (3x helyett 2x-1x)
- „Háziorvosi javaslat” kiadásának mérlegelése!!!

Benzodiazepinek - összefoglalás

Benzodiazepinek monoterápiában való
hosszas szedésének
NINCS pszichiátriai indikációja!

Nem a benzodiazepin adása a hiba,
hanem az, ha nem építjük le!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE